

TIẾP CẬN CHẨN ĐOÁN TĂNG HUYẾT ÁP

**Bộ môn Nội
Đại học Y Dược TPHCM**

Tiếp cận THA

2

- (1) Bệnh nhân có bị tăng huyết áp thực sự không? Nếu có thì
- (2) Phân độ và phân loại tăng huyết áp?
- (3) Tăng huyết áp nguyên phát hay thứ phát?
- (4) Có tổn thương cơ quan đích?
- (5) Các yếu tố nguy cơ tim mạch khác ngoài tăng huyết áp?

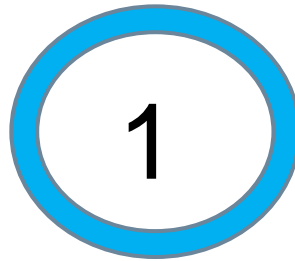
MỤC TIÊU

3

1. Cách đo huyết áp
2. Định nghĩa tăng huyết áp (THA)
3. Phân loại THA
4. Phân độ THA
5. Các nguyên nhân thường gặp của THA
6. Phân tầng nguy cơ THA

NỘI DUNG

Cách đo huyết áp

Các phương pháp đo huyết áp

5

1. Tại phòng khám
2. Tại nhà
3. Huyết áp lưu động 24 giờ

Bảng 1. Đo huyết áp tại phòng khám

(2018 ESC/ESH Guidelines for the management of arterial hypertension)

Bệnh nhân ngồi tư thế thoải mái trong phòng yên tĩnh ít nhất 5 phút trước khi đo huyết áp

Đo huyết áp 3 lần, mỗi lần cách nhau 1-2 phút, đo thêm lần thứ 4 nếu sự khác biệt huyết áp ở 2 lần đo đầu tiên > 10 mmHg. Ghi huyết áp là huyết áp trung bình của 2 lần đo cuối cùng.

Việc đo huyết áp nên thực hiện nhiều lần ở bệnh nhân có huyết áp không ổn định như rung nhĩ, ở những bệnh nhân này nên đo huyết áp bằng ống nghe vì các thiết bị đo huyết áp tự động không được chứng nhận ở bệnh nhân rung nhĩ (nếu đo bằng các thiết bị tự động, việc ghi nhận huyết áp sẽ cao hơn trị số thực của bệnh nhân, khiến việc chẩn đoán tăng huyết áp sẽ quá đà)

Dùng băng cuốn đo huyết áp tiêu chuẩn (rộng 12-13 cm, dài 15 cm) ở hầu hết bệnh nhân. Có thể dùng băng cuốn lớn hơn nếu vòng tay > 32 cm và ngược lại.

Băng cuốn được đặt ngang tim khi đo với lưng và tay phải có điểm tựa để tránh cơ làm huyết áp tăng cao.

Khi dùng ống nghe, xác định pha I và V (giảm hoặc mất) theo Korotkoff để xác định huyết áp tâm thu và tâm trương.

Đo huyết áp cả 2 tay ở lần đo đầu tiên nhằm phát hiện tình trạng khác biệt huyết áp 2 tay. Tay dùng để tham chiếu và đo huyết áp thường xuyên sau này là tay có huyết áp cao hơn.

Đo huyết áp tại thời điểm 1 phút và 3 phút khi đứng dậy sau khi đo huyết áp tư thế ngồi ở tất cả các bệnh nhân thăm khám lần đầu tiên để loại trừ hạ huyết áp tư thế.

Ghi nhận tần số tim bằng cách bắt mạch để loại trừ rối loạn nhịp.

Chỉ định đo huyết áp tại nhà và huyết áp liên tục

7

Các tình huống hay gặp THA áo choàng trắng, V.d.

- THA độ I khi đo tại phòng khám
- HA tại phòng khám tăng cao đáng kể nhưng không có tổn thương cơ quan đích

Các tình huống THA ẩn giấu hay gặp, V.d.

- HA bình thường cao tại phòng khám
- HA tại phòng khám bình thường ở người có tổn thương cơ quan đích hoặc nguy cơ tim mạch cao

Hạ HA tư thế hoặc sau ăn ở bệnh nhân được điều trị hoặc không

Đánh giá THA kháng trị

- Đánh giá kiểm soát HA, đặc biệt ở bệnh nhân nguy cơ cao đã được điều trị

Đáp ứng HA quá mức với gắng sức

- Khi có thay đổi HA phòng khám đáng kể
- Đánh giá triệu chứng khi có tụt HA trong điều trị

Chỉ định đặc hiệu cho HALT hơn HATN:

- Đánh giá trị số HA ban đêm và tình trạng trũng (V.d. nghi ngờ THA về đêm, như hội chứng ngưng thở khi ngủ, suy thận mạn, ĐTĐ, THA nội tiết hoặc rối loạn hệ thần kinh tự động)

NỘI DUNG

2

Định nghĩa và chẩn đoán THA

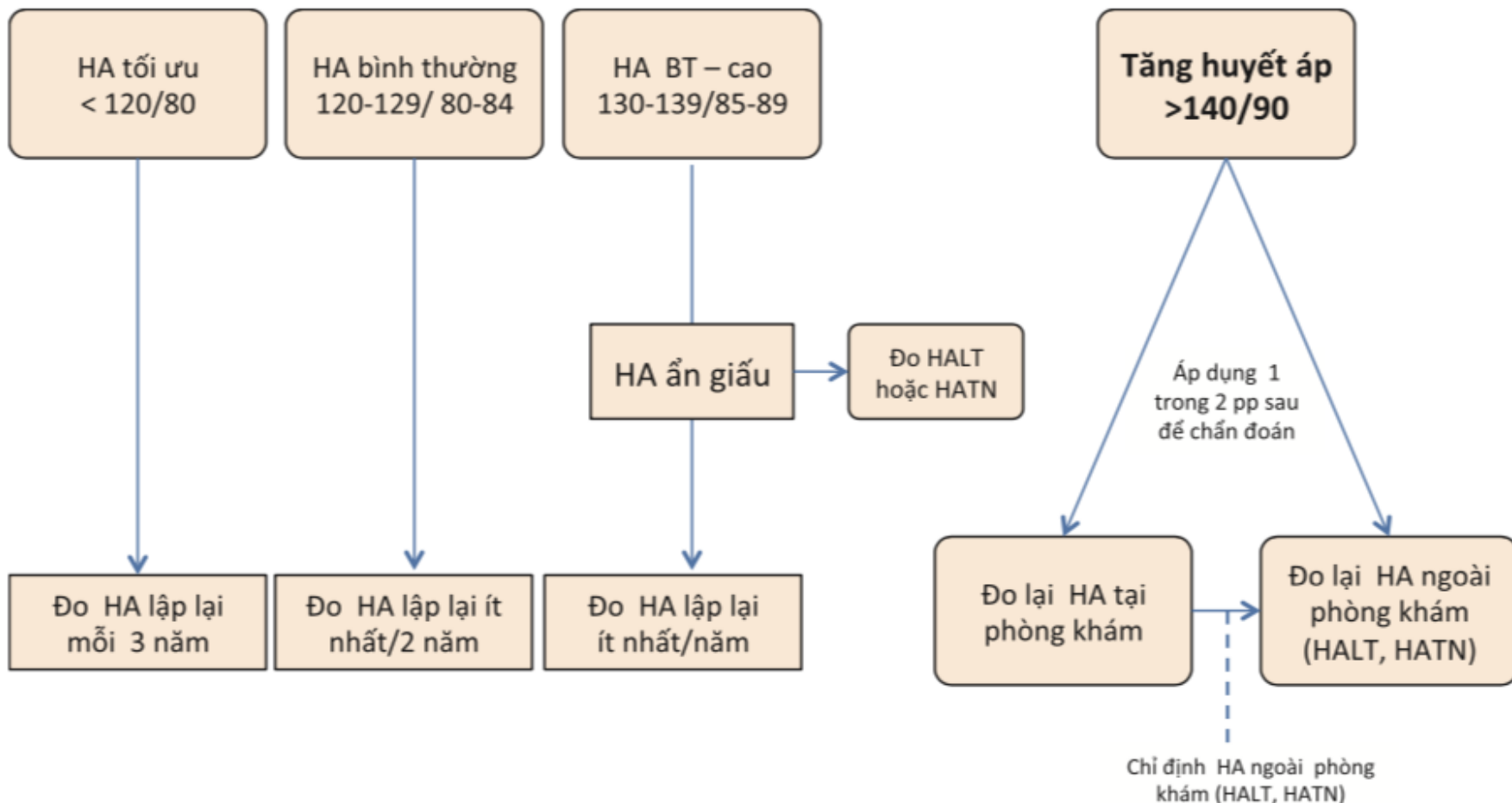
Định nghĩa THA

9

	HA Tâm Thu		HA Tâm Trương
HA Phòng Khám	≥ 140	và/hoặc	≥ 90
HA liên tục (ambulatory)			
Trung bình ngày (hoặc thức)	≥ 135	và/hoặc	≥ 85
Trung bình đêm (hoặc ngủ)	≥ 120	và/hoặc	≥ 70
Trung bình 24 giờ	≥ 130	và/hoặc	≥ 80
HA đo tại nhà trung bình	≥ 135	và/hoặc	≥ 85

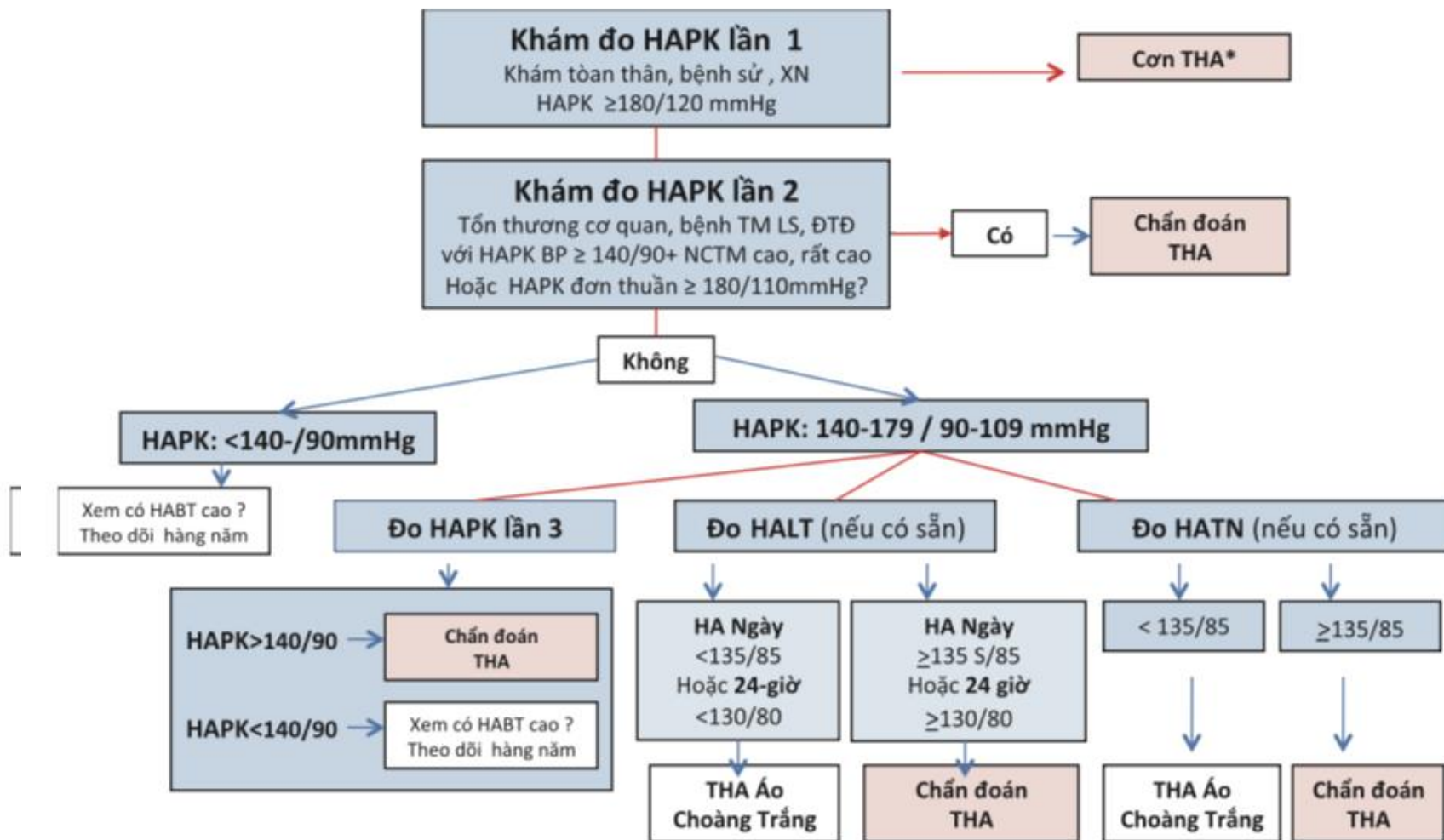
Sàng lọc chẩn đoán THA

10

Sơ đồ đo chẩn đoán THA

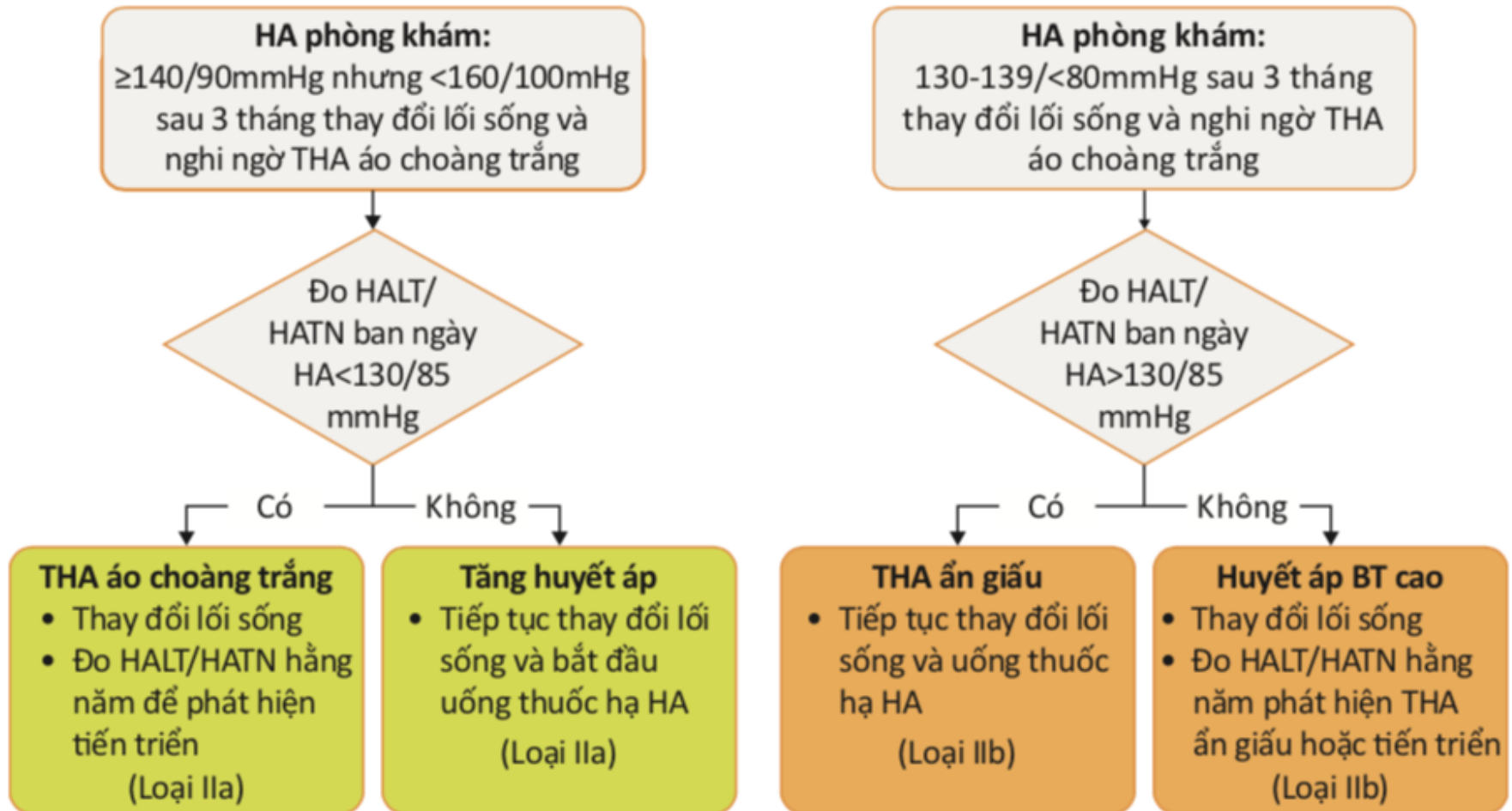
11

* * Cơn THA gồm cấp cứu & khẩn cấp

Phát hiện THA áo trắng và ẩn giấu

12

NỘI DUNG

3

Phân độ và phân loại THA

Định nghĩa và phân độ THA khi đo tại phòng khám

14

	HA Tâm Thu		HA Tâm Truong
Tối ưu	<120	và	<80
Bình thường**	120 - 129	và/hoặc	80 - 84
Bình thường cao**	130 - 139	và/hoặc	85 - 89
THA độ 1	140 - 159	và/hoặc	90 - 99
THA độ 2	160 - 179	và/hoặc	100 - 109
THA độ 3	≥180	và/hoặc	≥110
THA Tâm Thu đơn độc	≥140	và	<90

*Nếu HA không cùng mức để phân loại thì chọn mức HA tâm thu hay tâm trương cao nhất.

THA TT đơn độc xếp loại theo mức HATT

**Tiền Tăng huyết áp: khi HATT > 120-139mmHg và HATTr > 80-89 mmHg

Phân độ THA theo ACC/AHA 2017

15

Bảng 5. Phân độ tăng huyết áp theo Trường môn Tim mạch học Hoa Kỳ 2017			
Phân độ	Tâm thu		Tâm trương
Bình thường	< 120 mmHg	và	< 80 mmHg
Cao	120-129 mmHg	và	< 80 mmHg
Tăng huyết áp			
Độ 1	130-139 mmHg	và/hoặc	80-89 mmHg
Độ 2	≥ 140 mmHg	và/hoặc	≥ 90 mmHg

Phân loại THA

16

1. THA cấp cứu
2. THA tâm thu đơn độc
3. THA tâm thu đơn độc ở người trẻ
4. THA tâm trương đơn độc
5. THA áp choàng trắng
6. THA ẩn giấu (dấu mặt)
7. THA giả tạo

Tăng huyết áp cấp cứu

17

1. THA ác tính
2. THA cấp cứu
3. THA nặng do u tuỷ thượng thận
4. Sản giật

Tăng huyết áp ác tính

18

- Tăng huyết áp nặng (độ 3) kèm:
    1. Xuất huyết võng mạc và/hoặc phù gai thị,
    2. Đông máu nội mạch lan toả,
    3. Bệnh lý vi mạch
    4. Có thể có các biến chứng cấp tính khác đi kèm như suy tim cấp, bệnh cảnh não, suy thận cấp
- Cơ chế: hoại tử dạng sợi của các mạch máu nhỏ ở thận, võng mạc và não.
- Chữ “ác tính” ngụ ý đây là thể bệnh có tiên lượng rất xấu nếu không điều trị.

Tăng huyết áp cấp cứu

19

➤ Gây biến chứng cấp tính lên cơ quan đích

1. Phù phổi cấp
2. Bóc tách động mạch chủ
3. Tai biến mạch máu não
4. Suy thận cấp
5. Hội chứng mạch vành cấp

Tăng huyết áp khẩn trương

20

- Tăng huyết áp nặng
- Đe dọa tổn thương cơ quan đích cấp tính nếu không điều trị
- Chưa tổn thương cơ quan đích cấp tính

THA tâm thu đơn độc

21

- HATT > 139 mmHg và
- HATTr < 90 mmHg
- Thường gặp ở người lớn tuổi

THA tâm trương đơn độc

22

- HATT < 140 mmHg và
- HATTr > 89 mmHg
- Thường gặp ở người trung niên

THA áo choàng trắng

23

- THA độ khi đo tại phòng khám, không cao khi đo bằng các phương pháp khác
- Hay gặp ở người có các yếu tố nguy cơ tim mạch hoặc rối loạn chuyển hoá
- Tần suất bị đái tháo đường và THA cũng cao hơn
- Đôi khi có tổn thương cơ quan đích không triệu chứng

THA ẩn giấu (giấu mặt)

24

- THA tại nhà hoặc huyết áp lưu động
- Huyết áp bình thường tại phòng khám
- Thường gặp ở nhóm có HATT 130-139 mmHg, HATTr 80-89 mmHg tại phòng khám
- Ít gặp trong nhóm có huyết áp < 130/80 mmHg tại phòng khám.

THA ẩn giấu (giấu mặt)

25

- THA tại nhà hoặc huyết áp lưu động
- Huyết áp bình thường tại phòng khám
- Thường gặp ở nhóm có HATT 130-139 mmHg, HATTr 80-89 mmHg tại phòng khám
- Ít gặp trong nhóm có huyết áp < 130/80 mmHg tại phòng khám.

NỘI DUNG

4

THA nguyên phát hay thứ phát?

Đặc điểm lâm sàng gợi ý THA thứ phát

27

Bảng 6. Đặc điểm lâm sàng gợi ý tăng huyết áp thứ phát

- Tuổi khởi phát: dưới 40 với tăng huyết áp độ 2 hoặc tăng huyết áp trẻ em.
- Huyết áp $\geq 180/110$ mmHg (độ 3) và hoặc tăng huyết áp cấp cứu.
- Tồn thương nhiều cơ quan đích:
  - Soi đáy mắt: mức độ trung bình hay ác tính
  - Creatinin huyết thanh trên $1,5 \text{ mg\%}$
  - Tim lớn hay phì đại thất trái trên x quang ngực
- Có biểu hiện chỉ điểm nguyên nhân tăng huyết áp
  - Hạ kali máu
  - Âm thổi ở bụng
  - Huyết áp thay đổi kèm với nhịp tim nhanh, đổ mồ hôi, run
  - Tiền sử gia đình có bệnh thận
- Đáp ứng kém với điều trị ở bệnh nhân huyết áp ổn định huyết áp trước đây
- Tăng huyết áp kháng trị
- Các triệu chứng lâm sàng gợi ý hội chứng ngưng thở lúc ngủ
- Các triệu chứng lâm sàng gợi ý u tuỷ thượng thận hoặc tiền căn gia đình u tuỷ thượng thận

THA thứ phát

28

Nguyên nhân thường gặp
Bệnh nhu mô thận
Bệnh lý mạch thận
Cường aldosterone nguyên phát
Bệnh phổi tắc nghẽn
Thuốc hoặc rượu
Nguyên nhân ít gặp
U tủy thượng thận/paraganglioma
Hội chứng Cushing
Suy giáp
Cường giáp
Hẹp eo ĐMC (không được chẩn đoán hoặc sửa chữa)
Cường cận giáp nguyên phát
Phì đại thượng thận bẩm sinh
Hội chứng cường mineralocorticoid quá mức khác với cường aldosterone tiên phát
Bệnh to cực

Bảng 8. Nguyên nhân, tần suất, triệu chứng gợi ý và các cận lâm sàng ban đầu giúp chẩn đoán nguyên nhân tăng huyết áp.

Nguyên nhân	Tần suất	Triệu chứng gợi ý	Cận lâm sàng
Ngưng thở lúc ngủ	5 – 10%	Ngáy, béo phì, nhức đầu buổi sáng, ngủ gật	Thang điểm Epworth và đa ký giấc ngủ
Bệnh nhu mô thận	2 – 10%	Thường không triệu chứng, đái tháo đường, tiểu đêm, tiểu đạm, tiểu máu, thiếu máu	Creatinin, ion đồ máu, eGFR, TPTNT, siêu âm thận
Bệnh mạch máu thận			
Xơ vữa mạch máu thận	1-10%	Lớn tuổi, xơ vữa động mạch lan toả nhất là mạch máu ngoại biên, đái tháo đường, phù phổi cấp thoáng qua, âm thổi ở bụng	Siêu âm hoặc CT hoặc MRI động mạch thận
Loạn sản sợi cơ		Gặp ở người trẻ, nữ, âm thổi ở bụng	
Bệnh nội tiết			
Cường Aldosteron nguyên phát	5 – 15%	Thường không triệu chứng, yếu cơ (ít gặp)	Renin và aldosteron máu, hạ kali máu (ít gặp): lưu ý là hạ kali máu có thể làm giảm nồng độ aldosteron máu
U tủy thượng thận	<1%	Triệu chứng từng cơn (5P): THA kịch phát, đau đầu theo mạch đập, hồi hộp, vã mồ hôi, da tái; huyết áp thay đổi đột ngột; huyết áp tăng cao khởi phát bởi thuốc (chẹn beta, metoclopramide, thuốc gây nghiện, chống trầm cảm 3 vòng, thuốc kích thích thần kinh giao cảm	Metanephrines trong máu hoặc nước tiểu 24 giờ
Hội chứng Cushing	<1%	Mặt tròn như mặt trăng, béo phì trung tâm, thiếu sản da, rạn da, xuất huyết da dạng mảng, sử dụng steroids kéo dài.	Cortisol tự do trong nước tiểu 24 giờ
Bệnh tuyến giáp	1 – 2%		Chức năng tuyến giáp
Cường cận giáp	<1%		Hormone cận giáp, Ca ⁺⁺
Nguyên nhân khác			
Hẹp eo động mạch chủ	<1%	Thường gặp ở trẻ em và thiếu niên: huyết áp tay cao >20/10 mmHg so với chân và/hoặc chênh lệch giữa tay phải và trái, chỉ số ABI thấp, hình ảnh khuyết xương sườn trên X quang ngực	Siêu âm tim

Bảng 9. Tỷ lệ tăng huyết áp có nguyên nhân và các nguyên nhân thường gặp theo nhóm tuổi

Nhóm tuổi	Tỷ lệ phần trăm có nguyên nhân	Nguyên nhân chính
Trẻ em <12 tuổi	70 – 85	• Bệnh nhu mô thận • Hẹp eo động mạch chủ • Bệnh đơn gen
Thiếu niên 12 – 18 tuổi	10 – 15	• Bệnh nhu mô thận • Hẹp eo động mạch chủ • Bệnh đơn gen
Người lớn 19 – 40 tuổi	5 – 10	• Bệnh nhu mô thận • Loạn sản sợi cơ • Bệnh đơn gen không được chẩn đoán
Trung niên 41 – 65 tuổi	5 – 15	• Cường aldosteron nguyên phát • Ngưng thở lúc ngủ • Hội chứng Cushing • U tuỷ thượng thận • Bệnh nhu mô thận • Xơ vữa mạch máu thận
Cao tuổi >65 tuổi	5 – 10	• Xơ vữa mạch máu thận • Bệnh nhu mô thận • Bệnh tuyến giáp

Các thuốc gây THA

31

Bảng 10. Các thuốc và hoạt chất có thể gây tăng huyết áp	
Thuốc/hoạt chất	
Thuốc ngừa thai	Đặc biệt có chứa Estrogen, gây THA ở 5% phụ nữ, thường THA nhẹ
Thuốc giảm cân	Ví dụ: phenylpropanolamine, sibutramine
Thuốc kích thích	Amphetamine, cocaine, ecstasy... Các thuốc này thường gây THA cấp tính hơn là mạn tính
Cam thảo	Sử dụng cam thảo nhiều và kéo dài giống như cường aldosteron do kích thích thụ thể mineralcorticoid và ức chế chuyển hoá cortisol
Thuốc ức chế miễn dịch	Ví dụ: cyclosporin A (tacrolimus ít ảnh hưởng đến huyết áp và rapamycin hầu như không ảnh hưởng đến huyết áp), và corticoids
Thuốc điều trị ung thư chống tăng sinh mạch máu	Thuốc ức chế VEGFs (bevacizumab), ức chế tyrosine kinase (sunitinib), và sorafenib
Thuốc khác	Thuốc giống testosterone, erythropoietin, kháng viêm non-steroids, thuốc từ thảo mộc: cây ma hoàng

NỘI DUNG

5

Có tổn thương cơ quan đích?

Biến chứng của THA

33

Bảng 11. Các biến chứng cấp tính và mạn tính do tăng huyết áp

Cơ quan	Cấp tính	Mạn tính
Tim	▪ Hội chứng mạch vành cấp ▪ Phù phổi cấp do tăng huyết áp ▪ Đột mất bù cấp của suy tim mạn	▪ Hội chứng mạch vành mạn ▪ Phì đại thất trái ▪ Suy tim mạn do tăng huyết áp
Não	▪ Nhồi máu não ▪ Xuất huyết não ▪ Con thoát thiếu máu não ▪ Động kinh ▪ Hôn mê	▪ Nhồi máu não cũ ▪ Xuất huyết não cũ ▪ Con thoát thiếu máu não cũ
Thận	▪ Tồn thương thận cấp	▪ Bệnh thận mạn
Mắt	▪ Xuất huyết võng mạc ▪ Phù gai thị	▪ Bệnh võng mạc do tăng huyết áp mạn tính
Mạch máu lớn	▪ Bóc tách động mạch chủ, vỡ ▪ Tắc động mạch ngoại biên cấp tính (thiếu máu chi cấp tính)	▪ Phình động mạch chủ ▪ Bệnh mạch máu ngoại biên mạn tính (đau cách hồi) ▪ Xơ vữa động mạch: động mạch cảnh...

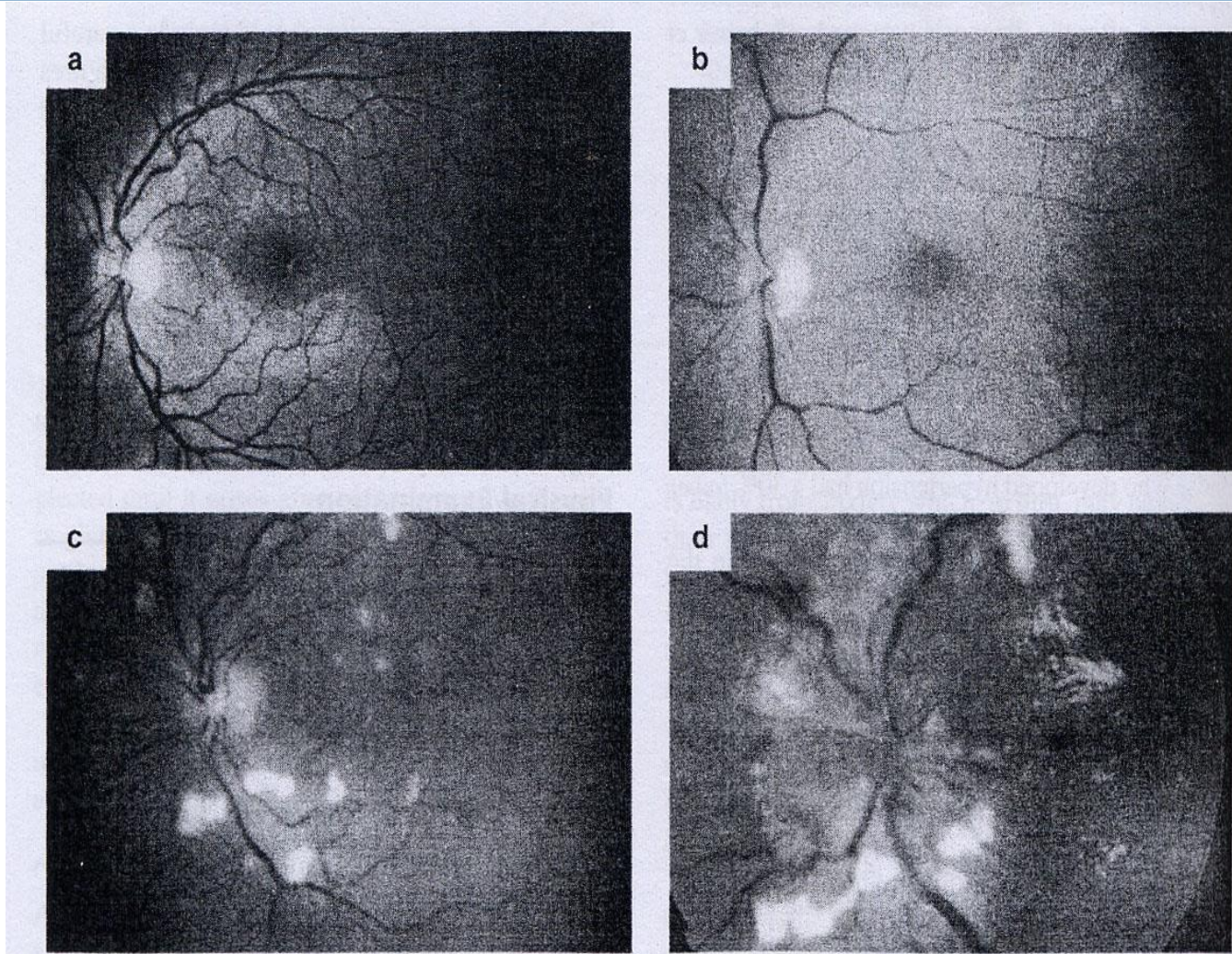
Tổn thương mắt

34

Bảng 12. Phân loại bệnh võng mạc do tăng huyết áp		
Phân loại	Triệu chứng bệnh võng mạc	Liên quan toàn thân
Không	Không có triệu chứng	Không
Nhẹ	Hẹp tiểu động mạch khu trú hay lan tỏa, bất chéo động tĩnh mạch, phối hợp những tổn thương này.	Có liên quan tương đối với bệnh mạch vành, đột quy và tử vong.
Trung bình	Xuất huyết võng mạc (hình ngọn lửa hay dạng chấm), vi phình mạch, dạng vải bông thô, xuất tiết, phối hợp những tổn thương này.	Có liên quan chặt chẽ với nguy cơ đột quy, giảm khả năng nhận thức, tử vong do nguyên nhân tim mạch.
Ác tính	Triệu chứng của bệnh võng mạc trung bình kết hợp phù hai bên đĩa thị.	Liên quan mạnh với tử vong.

Tổn thương mắt

35

Tổn thương thận

36

- Do tăng áp lực vi cầu thận
- Có 3 giai đoạn:
  1. Vi đạm niệu => vi albumin niệu
  2. Tiểu đạm đại thể => TPTNT
  3. Suy thận => Creatinin huyết thanh

Tổn thương tim

37

- ❑ Dày thất trái
- ❑ Suy tim trái
- ❑ Bệnh mạch vành
- ❑ Loạn nhịp tim
- ❑ Đột tử

Tổn thương não

38

- Nhồi máu não
- Xuất huyết não
- Cơn thoáng thiếu máu não
- Sa sút trí tuệ

Tổn thương não

39

- Nguyên nhân:
  - ▣ Xơ vữa động mạch
  - ▣ Rối loạn chức năng nội mạc
  - ▣ Rối loạn đông máu
  - ▣ Viêm mạch

Tổn thương mạch máu

40

- Động mạch cảnh
- Động mạch chủ bụng
- Động mạch ngoại biên

Các xét nghiệm đánh giá tổn thương cơ quan đích

41

Sàng lọc cơ bản	Chỉ định và giải thích
Điện tâm đồ 12 chuyển đạo	• Sàng lọc DTT và các bất thường tim mạch có thể có bất thường tần số hoặc nhịp tim
Tỉ lệ albumin:creatinine nước tiểu	• Để phát hiện sự gia tăng đào thải albumin khả năng bệnh thận
Creatinine máu và eGFR	• Để phát hiện bệnh thận
Sàng lọc chi tiết hơn tổn thương cơ quan đích	
Siêu âm tim	• Đánh giá cấu trúc và chức năng tim có khả năng ảnh hưởng quyết định điều trị
Siêu âm động mạch cảnh	• Xác định sự hiện diện mảng vữa hoặc chít hẹp, đặc biệt ở bệnh nhân bị TBMN hoặc bệnh lý mạch máu
Siêu âm bụng và khảo sát Doppler	• Đánh giá kích thước và cấu trúc thận (V.d. sẹo hóa) và loại trừ tắc đường tiết niệu có khả năng là nguyên do của bệnh thận mạn và THA. • Đánh giá ĐMC bụng xem có phình dẫn ĐM và bệnh lý mạch máu. Khám tuyến thượng thận để xem có adenoma hoặc u tủy thượng thận (CT hoặc MRI nếu cần) • Khảo sát Doppler mạch thận để sàng lọc bệnh mạch thận đặc biệt khi có sự mất cân đối kích thước thận
Vận tốc sóng mạch (PWV)	• Một chỉ số cứng mạch và nguyên do vữa xơ động mạch
Chỉ số cẳng chân cổ tay (ABI)	• Sàng lọc bằng chứng của bệnh mạch máu ngoại biên
Trắc nghiệm chức năng nhận thức	• Đánh giá nhận thức ở bệnh nhân có triệu chứng gợi ý rối loạn nhận thức
Hình ảnh não	• Đánh giá sự có mặt tổn thương thiếu máu hoặc xuất huyết não đặc biệt ở bệnh nhân có tiền sử bệnh mạch máu não hoặc rối loạn hành vi.

NỘI DUNG

6

ĐÁNH GIÁ NGUY CƠ TIM MẠCH?

Các xét nghiệm thông thường

43

Các xét nghiệm thông thường
Haemoglobin và/hoặc haematocrit
Đường máu khi đói và HbA _{1c}
Mỡ máu: cholesterol toàn phần, LDL- cholesterol, HDL- cholesterol
Triglyceride máu
Natri và Kali máu
Uric acid máu
Creatinine máu, mức lọc cầu thận ước đoán (eGFR)
Chức năng gan
Phân tích nước tiểu : phân tích nước tiểu: protein niệu bằng que nhúng, lý tưởng là tỉ lệ albumin:creatinine.
Điện tâm đồ 12 chuyển đạo

Các yếu tố ảnh hưởng nguy cơ tim mạch ở bệnh nhân THA

44

Đặc điểm dân số và các thông số cận lâm sàng
Giới (nam > nữ)
Tuổi
Thuốc lá – đang hút hoặc đã hút
Cholesterol toàn bộ và HDL-C
*Uric acid
Đái tháo đường
Tăng trọng hoặc béo phì
Tiền sử gia đình bị bệnh tim mạch sớm (tuổi nam < 55 và nữ < 65)
Tiền sử gia đình hoặc người thân mắc bệnh THA sớm
Mãn kinh sớm
Lối sống tĩnh tại
Yếu tố tâm lý và xã hội
*Nhịp tim (trị số khi nghỉ > 80 l/phút)

Các yếu tố ảnh hưởng nguy cơ tim mạch ở bệnh nhân THA

45

Tổn thương cơ quan đích không có triệu chứng
Cứng mạch: HA mạch (ở người lớn) ≥ 60 mmHg Vận tốc sóng mạch (PWV) ĐMC- đùi > 10 m/s
ECG dày thất trái
Siêu âm tim DTT
Albumine niệu vi thể hoặc tăng tỉ lệ albumin-creatinine
Bệnh thận mạn mức độ vừa với eGFR > 30 -59 mL/ph/1.73 m ² (BSA) hoặc bệnh thận mạn nặng với eGFR < 30 mL/phút/1.73 m ²
Chỉ số cẳng chân–cổ tay < 0.9
Bệnh võng mạc tiến triển: xuất huyết hoặc xuất tiết, phù gai thị
Bệnh tim mạch đã xác định
Bệnh mạch não: Đột quỵ thiếu máu cục bộ, xuất huyết não, TIA
Bệnh Mạch Vành: nhồi máu cơ tim, đau thắt ngực, tái tưới máu cơ tim
Hiện diện mảng vữa xơ qua hình ảnh
Suy tim, bao gồm Suy tim với EF bảo tồn
Bệnh lý ĐM ngoại biên
Rung nhĩ

Phân tầng nguy cơ, giai đoạn của THA

46

Giai đoạn Bệnh THA	Các YTNC khác, TTCQ đích hoặc bệnh	Phân độ HA (mmHg)			
		BT-Cao HATT 130-139 HATTr 85-89	Độ 1 HATT 140-159 HATTr 90-99	Độ 2 HATT 160-179 HATTr 100-109	Độ 3 HATT ≥ 180 HATTr ≥ 110
Giai đoạn 1 (không biến chứng)	Không có YTNC	Nguy cơ thấp	Nguy cơ thấp	Nguy cơ trung bình	Nguy cơ cao
	1 hoặc 2 YTNC	Nguy cơ thấp	Nguy cơ trung bình	Nguy cơ trung bình - cao	Nguy cơ cao
	≥ 3 YTNC	Nguy cơ thấp - trung bình	Nguy cơ trung bình - cao	Nguy cơ cao	Nguy cơ cao
Giai đoạn 2 (bệnh không triệu chứng)	TTCQĐ, Bệnh thận mạn giai đoạn 3 hoặc ĐTD không tổn thương cơ quan	Nguy cơ trung bình - cao	Nguy cơ cao	Nguy cơ cao	Nguy cơ cao - rất cao
Giai đoạn 3 (bệnh có triệu chứng)	Bệnh Tim Mạch có triệu chứng, Bệnh Thận Mạn giai đoạn ≥ 4, hoặc ĐTD có tổn thương cơ quan đích	Nguy cơ rất cao	Nguy cơ rất cao	Nguy cơ rất cao	Nguy cơ rất cao

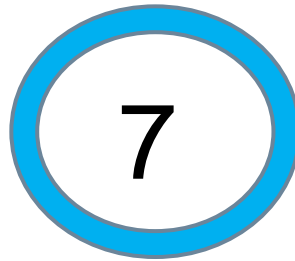
Nguy cơ tim mạch 10 năm của THA

47

Nguy cơ rất cao	Những người có bất kỳ các biểu hiện sau: Bệnh TM rõ, lâm sàng hoặc trên hình ảnh BTM lâm sàng bao gồm NMCT, HCVC, bệnh mạch vành hoặc tái tưới máu ĐM khác, đột quỵ, TBMNTQ, bóc tách ĐMC, bệnh mạch máu ngoại biên. BTM xác định rõ trên hình ảnh bao gồm: mảng vữa xơ đáng kể (V.d. hẹp $\geq 50\%$) khi chụp mạch hoặc siêu âm. Điều này không bao gồm dày lớp nội trung mạc ĐMC. ĐTĐ với tổn thương cơ quan đích, V.d. protein niệu hoặc với nguy cơ chính như THA độ 3 hoặc tăng cholesterol. Suy thận nặng (eGFR < 30 mL/phút/1.73 m²) Chỉ số nguy cơ 10 năm theo SCORE $\geq 10\%$
Nguy cơ cao	Những người có bất kỳ các biểu hiện sau: Sự gia tăng rõ của một YTNC, đặc biệt cholesterol > 8 mmol/L (> 310 mg/dL) V.d. tăng cholesterol gia đình, THA độ 3 (HA $\geq 180/110$ mmHg) Hầu hết các bệnh nhân ĐTĐ khác (trừ một số người trẻ ĐTĐ thể 1 và không có YTNC chính, có thể là nguy cơ vừa) DTT do tăng huyết áp Suy thận mức độ vừa với eGFR 30-59 mL/phút/1.73 m²) Chỉ số nguy cơ 10 năm theo SCORE là 5-10%
Nguy cơ vừa	Những người có: Chỉ số nguy cơ 10 năm theo SCORE từ 1% đến $< 5\%$ THA độ 2 Nhiều người trung niên thuộc về nhóm này
Nguy cơ thấp	Những người có: Chỉ số nguy cơ 10 năm theo SCORE là $< 1\%$

NỘI DUNG

KẾT LUẬN

Tiếp cận tăng huyết áp

49

- ❑ Đo huyết áp chính xác
- ❑ Hỏi bệnh sử đầy đủ
- ❑ Khám lâm sàng kỹ
- ❑ Trả lời đầy đủ 5 câu hỏi trong tiếp cận THA

XIN CHÂN THÀNH CÁM ƠN!

